

„Ostry film zaangażowany. Non camera”, reż. Julian Antonisz

Opracowanie Agnieszka Powierska

I. PODSTAWOWE TECHNIKI NAUCZANIA

STOPKLATKA

Wskazówki dla nauczyciela

- Podziel uczniów na kilkusobowe grupy i rozdaj im po 6 kadrów „Ostrego filmu zaangażowanego. Non camera” (1:40), (2:34), (3:37), (5:54), (6:37), (6:43) oraz 6 kartek z hasłami (jak poniżej). Poproś uczniów, aby – w odwołaniu do tego, co pamiętają z filmu – dopasowali kadry do środków stylistycznych.

METAFORA	METAMORFOZA
HIPERBOLA	INTROSPEKCJA
ANTROPOMORFIZACJA	GROTESKA

PODPOWIEDŹ: Wybory grup mogą się różnić, zachęć więc uczniów do uzasadnienia swoich decyzji – w tym zadaniu nie ma jednoznacznych odpowiedzi, a większość kategorii będzie pasować do więcej niż jednego kadru. Przykładowe rozwiązanie: kadr 1 – metafora (ludzie przedstawieni pod postacią chodzących oczu chłonących kulturę); kadr 2 – metamorfoza (kobieta zamienia się w słup ogłoszeniowy), kadr 3 – antropomorfizacja (słup ożywa, zyskuje twarz i ręce), kadr 4 – hiperbola (ekstremalnie długa kolejka do kina), kadr 5 – groteska (obraz zarówno zabawny, jak i tragiczny, deformacja), kadr 6 – introspekcja (znak zapytania określa myśli bohaterów).

Wyświetl trzy kadry (1:35), (6:39) i (5:21) na jednym slajdzie. Poproś uczniów o ułożenie ich zgodnie z filmową chronologią.

Pytania do uczniów

- Jak dopasowaliście kadry i podpisy? Dlaczego w ten sposób?
- Czy pamiętacie, w jakiej scenie pojawiają się te kadry? Co oznaczają? Co je poprzedza, a co następuje po nich?
- Jak rozumiecie metaforę, hiperbolę, introspekcję, antropomorfizację, groteskę?
- Czym różni się język animacji od języka filmu żywego planu? Wykorzystanie których środków stylistycznych ułatwia animacja?

- Jakie wydarzenie dzieli opowiadaną historię na „przed” i „po”?
- Jakie były konsekwencje zdarzenia? W jaki problem film jest „ostro zaangażowany”?
- Jak wyglądał świat „przed”, a jak „po”? Jak zachowywali się ludzie „przed”, a jak „po”?
- Jakimi środkami zostały przedstawione obie rzeczywistości?
- Na czym polega żartobliwość tej historii i sposo-

	<p>bów opowiadania?</p> <ul style="list-style-type: none">• Czy mimo żartobliwości autor zwraca uwagę na jakieś ważne problemy? Jakież?• Które fragmenty filmu wydają wam się szczególnie krytyczne?• Na czym polega odwaga filmu? <p>PODPOWIEDŹ: Rozmowę warto kontynuować w odniesieniu do fragmentu broszury (zob. Pomysły na ćwiczenia – Pisanie i czytanie) oraz komentarza (zob. Pomysły na ćwiczenia – Ćwiczenie praktyczne) do Lekcji 13 Filmoteki Szkolnej.</p>
--	---

DŹWIĘK I OBRAZ

Wskazówki dla nauczyciela	Pytania do uczniów
<p>Przed seansem przedstaw pokrótce sylwetkę Juliana Antonisza i pokaż kilka ilustracji ukazujących jego twórczość i wynalazki. Możesz skorzystać np. z galerii zdjęć dostępnych na stronie: culture.pl lub reportażu Maliny Malinowskiej-Wollen „Jak Antoniszczak robił świat”. Prezentację może przeprowadzić również chętny (przygotowany wcześniej) uczeń. Po tym krótkim wprowadzeniu włącz pierwszą minutę „Ostrego filmu zaangażowanego” bez obrazu (sam dźwięk) lub powiedz, że z inspiracji ścieżkami dźwiękowymi z filmów Antonisza powstał album muzyczny Małych Instrumentów (zespołu, który gra na niewielkich instrumentach muzycznych, zabawkach muzycznych i grających przedmiotach) i włącz utwór. Następnie porozmawiaj z uczniami o ich oczekiwaniach. Odnies się do nich także po projekcji filmu.</p> <p>Pokaż uczniom wybrany fragment „Ostrego filmu zaangażowanego” np. (1:04–1:25). Przeprowadź krótką burzę mózgów, której celem będzie znalezienie jak najwięcej określeń, które pasują zarówno do obrazu, jak i dźwięku filmu (np. drażniący, wyrazisty, sprawiający wrażenie amatorskiego, świadomie niezgrabny, jarmarczny). Zadanie to możesz przeprowadzić również z wykorzystaniem aplikacji Mentimeter (zob. Pomysły na ćwiczenia zadania aktywizujące).</p>	<ul style="list-style-type: none">• Czego spodziewacie się po twórczości Antonisza, biorąc pod uwagę to, co już o nim wiecie i to, co słyszeliście?• Jak mogą wyglądać jego rysunki i animacje?• Jakich spodziewacie się historii?• Jak to, co zobaczyliście, miało się do waszych oczekiwań? Czy można się było tego spodziewać?• Co oryginalnego dostrzegacie w filmie?• Jakimi były wasze pierwsze odczucia związane z tą estetyką?• Jak nietypowa poetyka filmu wpłynęła na obiór fabuły?• Jakimi określeń można użyć zarówno do opisu dźwięku, jak i obrazu „Ostrego filmu zaangażowanego”?• Jaka jest poetyka filmu Antonisza?

CZOŁÓWKA I TYŁÓWKA

Wskazówki dla nauczyciela

Przed projekcją filmu poproś uczniów o przyjrzenie się napisom w czołówce (00:00-00:42). W razie potrzeby pokaż klasie czołówkę ponownie.

- Zapytaj uczniów o czołówkę (00:42) i tyłówkę (07:02) filmu.

PODPOWIEDŹ: Autotematyzm u Antonisza warto pokazać na przykładzie „Pana Tadeusza...”, w którym projektor na korbkę pojawia się nie tylko w czołówce i tyłówce filmu, ale też jako lejtmotyw w głównej jego części. Cień ukrywa oblicze osoby wprawiającej taśmę w ruch (samego Antonisza?), widać tylko dłonie w białych rękawiczkach, przynoszących skojarzenie z rekwizytami iluzjonisty. W obrazach tych ujawnia się wizja kina jako „eksperymentu wizualno-ślusarsko-mechaniczno-rozrywkowo-złudzeniowo-optycznego”

(*Film skończył się z nadejściem braci Lumiere... Z Julianem Antoniszem rozmawiał Jan Fejke!*; zob.

Pomysły na ćwiczenia – Pisanie i czytanie), można go interpretować również jako sygnaturę artysty (autorski styl czy własny charakter pisma to kategorie również przywołane w powyższym wywiadzie). Warto pokazać uczniom jedno z takich ujęć, żeby zaprezentować niektóre tajniki techniki – jak wypalone czy wydrapane otworki w taśmie (8:48).

Pytania do uczniów

- Jaki dopisek ma tytuł filmu? Co to oznacza? Czego o technice animacji dowiadujemy się z napisów?

PODPOWIEDŹ: Więcej na temat techniki przeczytasz w sekcji **Kluczowe pytania – praca kamery**.

- Jakie role przy tworzeniu filmu pełnił Julian Antonisz? Za jakie elementy odpowiadał?
- Kto śpiewa w filmie?

PODPOWIEDŹ: Aniela Jaskólska (co ciekawe w napisach występująca z tytułem „pani”) była sprzątaczką w Studiu Filmów Animowanych w Krakowie. Angażowanie naturzszczyków w roli narratora jest zabiegiem typowym w twórczości Antonisza. Aniela Jaskólska jest narratorką także m.in. w „Polskiej Kronice Non-Camerowej Nr. 1.” W adaptacji „Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo” narratorem jest dziecko. (We wszystkich trzech filmach asystentką reżysera była plastyczka Danuta Zardzyńska – żona Antonisza).

- Jak zostały zakomponowane czołówka i tyłówka filmu? Co przedstawiają?
- Jak określić można sytuację, w której jednym z tematów dzieła jest ono samo (np. film osłania kulisy swojego powstawania)?

UJĘCIA

Wskazówki dla nauczyciela

Pokaż uczniom fragment „Ostrego filmu zaangażowanego” (4:15-4:26), dodatkowo możesz pokazać scenę z „Pana Tadeusza...” (2:22-2:33). Poproś o zwrócenie uwagi na montaż.

Pytania do uczniów

- Co ciekawego widzicie w montażu tych scen? W jaki sposób Antonisz wykorzystuje fragment taśmy „powtórnie”?

PODPowiedź: Sekwencje ruchu bywają pokazane dwukrotnie w tej samej kolejności (jak w scenie ukazującej słupy ogłoszeniowe stojące wzdłuż drogi) lub od tyłu (jakby w zapętleniu – co zdaje się jednym z dominujących zabiegów w „Oстрыm filmie zaangażowanym”); we fragmencie „Pana Tadeusza” portret Zosi widzimy w awersie i rewersie. W „Panu Tadeuszu...” ciekawy zabieg montażowy wykorzystany został również w ścieżce dźwiękowej, co możesz zaprezentować na przykładzie fragmentu (08:16-8:38) – muzyka sprawia wrażenie nagranej od tyłu.

TRANSFORMACJE RODZAJOWE

Wskazówki dla nauczyciela

Poproś uczniów, by w grupach, z wykorzystaniem telefonów komórkowych, stworzyli nagrania (ew. możesz poprosić o przygotowanie dramy – w zależności od zainteresowań uczniów i tego, ile czasu możesz poświęcić na to zadanie) stylizowane na telewizyjne newsy opowiadające historię z „Ostrego filmu zaangażowanego”. Na kolejnych zajęciach zaprezentuj i omów filmy stworzone przez uczniów.

PODPowiedź: Zadane możesz przeprowadzić również, omawiając „Polską Kronikę Non-Camerową Nr. 1”. Każdej z grup przydziel jeden z segmentów animacji („Z kraju: W kleszczach kryla”, „Kronika kulturalna: Fotoplastikon sanacyjny zlikwidowany”, „Tajemnica U-25”, „Wytrysk ropy naftowej w Karlinie”, „Sytuacja we wszechświecie”). Poproś uczniów, by w czasie (powtarnej) projekcji zwrócili szczególną uwagę na treść przydzielonego im segmentu.

Pytania do uczniów

- Jak ta historia zostałaby opowiedziana we współczesnej telewizji?
- Jak budowana jest wiarygodność newsa telewizyjnego? Z jakich elementów może składać się news?
- Czy łatwo było adaptować tę historię na inny – bardziej realistyczny – język? Dlaczego? Jakie macie wnioski na temat tej historii po wnikliwej i twórczej pracy z nią?
- Jak adaptowany przez was film/fragment komentuje rzeczywistość lub przekazy medialne w PRL-u?
Jak współczesne media można byłoby poddać parodii? Na ile opracowywana przez was fabuła mogłaby odnosić się do współczesności?

JĘZYK

Wskazówki dla nauczyciela

Zaprezentuj fragmenty filmów i zwróć uwagę uczniów na język narracji: „Ostry film zaangażowany” (04:28-05:16), „Polska Kronika Non-Camerowa Nr. 1” (1:59-2:11),(7:48-9:26).

PODPOWIEDŹ: Aby zwrócić uwagę na neologizmy Antonisza, możesz pokazać uczniom fragment filmu „Jak działa jamniczek?”.

Pytania do uczniów

- Na czym polega komizm języka w pokazanych scenach?
- Jaki jest język komentarza z offu? Jakie style się w nim mieszają?
- Jakie cechy tekstu utrudniają jego odczytanie?
- Kim lub czym są „różne aznawury”? (2:49-2:51)?
- Jaki komentarz na temat języka pada w „Polskiej Kronice Non-Camerowej Nr. 1” (2:00-2:11)? Jaki ma on związek z innymi wątkami poruszonymi w „Kronice...”? Do jakiego motywu/wartości się odwołuje?
- Jakie wrażenie wywołuje zderzenie języka z obrazem?

II. KLUCZOWE PYTANIA

PRACA KAMERY

- Jaką techniką zrealizowany został film?
- Jak stworzone są obrazy?

PODPOWIEDŹ: Warto zwrócić uwagę na wskazówkę zawartą w tytule (*non camera*) oraz czołówce filmu (0:41): „film rysowany i malowany bezpośrednio na taśmie filmowej” (można uświadomić uczniom, że mówimy zatem o bardzo niewielkich obrazach – w standardowym formacie taśmy 35 mm klatki mają wymiary 22mm × 16 mm). Julian Antonisz wydrapywał, a nawet wypalał, elementy kadrów. W swojej twórczości wykorzystywał własne wynalazki, takie jak pantograf animograf fazujący 24-klatkowy, którego działanie dokumentuje **materiał wideo** oraz fragment (00:05:23-00:05:49) **reportażu Maliny Malinowskiej-Wollen „Jak Antoniszczak robił świat”**.

- Które ujęcia zostały zrealizowane inną techniką?

PODPOWIEDŹ: Warto zwrócić uwagę na fragmenty (w czołówce i tyłówce), w których widoczne są taśma filmowa, projektor i ręka animatora.

KOLORYSTYKA

- Jaką kolorystykę ma film?
- Jaki efekt daje sposób naniesienia farby na taśmę? Czy wszystkie komponenty kadru wypełnione są kolorem?

PODPOWIEDŹ: Warto wskazać, że farba naniesiona jest na klatki nierównomiernie, nie wypełnia całkowicie konturów kształtów lub też wykracza poza kontur. W niektórych fragmentach widać zabrudzenia, wiele elementów kadru pozostaje niewypełnionych barwą. Układy widocznych pociągnięć pędzla różnią się pomiędzy klatkami, co tworzy efekt drgania. Celowo nieprecyzyjnie i „niechlujnie” pomalowane kadry mogą kojarzyć się z rysunkami dziecka lub amatora.

- Jak zostały przedstawione wydarzenia rozgrywające się nocą?

POSTACI

- Kto jest czarnym charakterem w filmie?
- Jak ocenione zostało zachowanie bohaterki? Co wy o nim myślicie?
- Jakie inne postaci widać w filmie? Jak wyglądają? Co się dzieje z ludźmi po zlikwidowaniu słupów ogłoszeniowych? (Zob. **Podstawowe techniki nauczania – Stopklatka**)
- Jakie elementy świata przedstawionego ulegają antropomorfizacji?

NARRACJA

- Kto jest narratorem?
- Jak wykonany został śpiew? Jakie są cechy narracji – jej języka i brzmienia? Jakie wywołuje reakcje odbiorcy? (Zob. **Podstawowe techniki nauczania – Dźwięk i obraz, Język**)
- Jakie wydarzenie opowiedziane zostało w filmie? Jakie cechy ma opowiedziana w filmie historia?
- Jak warstwa wizualna opowiada o życiu przed i po zlikwidowaniu słupów ogłoszeniowych? Jaki efekt daje nagromadzenie mikroscenek („obyczajowych” i „katastroficzných”)?

MIEJSCE AKCJI

- Gdzie rozgrywa się historia? Jakie miejsca akcji widzimy?
- Jakie obrazy mówią o globalnym zasięgu problemu przedstawionego w *Oстрыm filmie zaangażowanym non camera*?

MUZYKA I DŹWIĘK

- Jaki jest nastrój muzyki? Jaki muzyka ta ma charakter? Jakie instrumenty można rozpoznać w ścieżce dźwiękowej? Z czym (np. z jakimi miejscami) kojarzy wam się ta muzyka?
- Czy w filmie słychać dźwięki diegetyczne – ze świata przedstawionego?

MOTYWY

Wina i odpowiedzialność.

- Kto ponosi odpowiedzialność za zlikwidowanie słupów ogłoszeniowych?
- Na czym polegało przewinienie? Jakie w porównaniu do przewinienia są jego konsekwencje?
- Omów z uczniami motyw winy i odpowiedzialności w „Oстрым filmie zaangażowanym” i porównaj go z fragmentem „Polskiej Kroniki Non-Camerowej Nr. 1” (07:47-09:24).
- Kto odpowiada za kryzys gospodarczy w Polsce? Do czego może odnosić się tak absurdalne uzasadnienie?
- Zapytaj uczniów o znaczenie hasła „propaganda sukcesu” lub poproś ich o wyszukanie go w Internecie.
- Jakie inne motywy „Polskiej Kroniki Non-Camerowej” można powiązać z narracją propagandy sukcesu? Czy zabiegi takie są wam znane ze współczesnych mediów?

Polskość i Polska w krzywym zwierciadle.

- Jaki obraz Polski wylania się z filmów Antonisza?
- Co definiuje polskość oraz prasłowiańskie i staropolskie tradycje w *Panu Tadeuszu...* (zob. **Pomysły na ćwiczenia – Ćwiczenia praktyczne**), a co w „Polskiej Kronice Non-Camerowej Nr 1”?
- W jaki sposób Antonisz to zobrazował?
- Co w prasłowiańskim przepisie z „Polskiej Kronice Non-Camerowej Nr 1.” brzmi ironicznie – szczególnie, biorąc pod uwagę ówczesną sytuację ekonomiczną Polaków?
- Z czego wynikają porażki rewaloryzacji („Ostry film zaangażowany”, „Polska Kronika Non-Camerowa Nr. 1”) i akcji ratunkowej w związku z erupcją ropy w Karlinie („Polska Kronika Non-Camerowa Nr. 1”)?
- Co „Polska Kronika Non-Camerowa Nr. 1” mówi o relacjach międzynarodowych Polski?

Intertekstualność i parodia.

- Zapytaj uczniów, co parodystycznego lub krytycznego dostrzegają w „Oстрым filmie zaangażowanym” lub „Polskiej Kronice Non-Camerowej Nr. 1”. W co wycelowane jest ostrze krytyki?
- Zaprezentuj uczniom **fragment komentarza prof. Tadeusza Lubelskiego do Lekcji 13 Filmoteki Szkolnej**. Zapytaj uczniów, co w kinie moralnego niepokoju drażniło Antonisza.
- O parodystycznych odniesieniach „Polskiej Kroniki Non-Camerowej Nr. 1” porozmawiaj, zestawiając animację z odcinkiem „Polskiej Kroniki Filmowej” (zob. **Pomysły na ćwiczenia – Ćwiczenia praktyczne**); ironię „Pana Tadeusza”... Antonisza, odnoszącą się do uproszczonej, naiwnej, a jednocześnie zbyt poważnej, lektury „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza omów, zestawiając animację z tekstem oryginału (zob. **Pomysły na ćwiczenia – Ćwiczenia praktyczne**).

Cierpienie zwierząt.

- Zapytaj uczniów, czy w obejrzanych filmach dostrzegają wątki proekologiczne.
- Jak w „Panu Tadeuszu...” ukazana jest przemoc wobec zwierząt?
- W jakim wątku „Polskiej Kroniki Non-Camerowej Nr. 1” można doszukać się podobnego wydźwięku? Rozmowę możesz wzbogacić seansem filmu „Jak działa jamniczek?”; po projekcji zapytaj uczniów, z jakim przestaniem zostawia nas film.

KOMPOZYCJA (MISE-EN-SCENE)

- Z czego wynika komizm obrazów?
- Jak ukazane jest ludzkie ciało i ruch (np. chód)? Jakie części ludzkiego ciała zostały najbardziej wyeksponowane? Dlaczego?

PODPowiedź: Ludzkie ciało przedstawione jest w sposób uproszczony, karykaturalny, nieproporcjonalny. Sekwencje ruchów postaci są „podwójne” – składają się z cyklu ruchu najpierw w jednym kierunku, a następnie powtórzenia go w kierunku odwrotnym (co widoczne jest np. w scenach chodu ukazanego w zbliżeniu na nogi). Niektóre części ciała – np. twarze czy oczy – zaprezentowane są samodzielnie. Szczególnie wyrazisty jest motyw oczu sygnalizujący pragnienie rozrywki, kultury oraz informacji na ich temat. Oczy wypełniają cały kadr (0:59), wyskakują z orbit (6:33), wędrują na własnych nogach (1:43) i trzymają się za ręce (6:27). Ludzie zostają więc w niektórych ujęciach utożsamieni z chodzącymi oczami.

- Jak ukazana jest architektura?
- Jak kreowana jest przestrzeń? Czy konsekwentnie? Z ilu planów składają się kompozycje? Jakie perspektywy widzimy w kadrach?

PODPowiedź: Większość kadrów składa się z płaskiego rysunku i wyłącznie jednego planu. Ta upraszczająca reguła nie jest jednak konsekwentnie przestrzegana. Niekiedy przestrzenność kadrów sugerują zarysy małych bezbarwnych budynków „w oddali”. Niektóre sceny wydają się bardziej przestrzenne (np. kolejka ludzi czekających przed wejściem do kina (1:53) ukazana jest w perspektywie liniowej). Warto zwrócić uwagę na kilka ujęć, które żartobliwie podkreślają płaskość postaci – np. we fragmencie (2:49-2:50) obracająca się głowa piosenkarza okazuje się zupełnie płaska.

- Co, oprócz rysunków, dostrzegalne jest w kompozycjach?
- Jakie ruchy powtarzają się w filmie?

MONTAŻ

- Jakie reguły rządzą montażem w filmie Antonisza? Dlaczego obraz drży i pulsuje? Jakie ujęcia powtarzają się w filmie? (Zob. **Podstawowe techniki nauczania – Ujęcie**).

III. POMYSŁY NA ĆWICZENIA

PISANIE I CZYTANIE

- Omów z uczniami technikę animacji Antonisza (zob. **Kluczowe pytania – Praca kamery**). Jako materiał pomocniczy możesz **wykorzystać reportaż Maliny Malinowskiej-Wollen „Jak Antoniszczak robił świat”** oraz wideo **„Pen Point Percussion”**, w którym kanadyjski animator Norman McLaren pokazuje sposób tworzenia syntetycznej muzyki poprzez malowanie ścieżki dźwiękowej bezpośrednio na taśmie filmowej (Antonisz również podejmował się podobnych eksperymentów). Następnie poproś uczniów o przeczytanie wywiadu **„Film skończył się z nadejściem braci Lumiere...” Z Julianem Antoniszem rozmawiał Jan Fejkel**. Zadaż uczniom pytania: Jak rozumiecie cytaty zawarte w tytule artykułu? Jakich narzędzi zamiast kamery używa Antonisz? Dlaczego drganie obrazu jest dla Antonisza ważnym elementem jego poetyki? Jakie krytyczne uwagi na temat twórczości animatora zostają przywołane w wywiadzie? Czy (i dlaczego) zarzuty są waszym zdaniem trafne? Jakie fascynacje Antonisza ujawniają się w wywiadzie? Po omówieniu wywiadu, poproś uczniów, aby zastanowili się nad własnymi pytaniami, które skierowaliby do Antonisza podczas wywiadu z nim. Możesz poprosić uczniów o zapisanie pytań, a ochotników – o przeczytanie swoich propozycji. Innym rozwiązaniem byłoby stworzenie prezentacji z poleceniem (slajd typu Q&A lub Open Ending) na stronie www.mentimeter.com i udostępnienie jej uczniom do uzupełnienia (na stronie menti.com po wpisaniu kodu wyświetlającego się na slajdach prezentacji nauczyciela dostępna będzie opcja dopisania do slajdu w czasie rzeczywistym własnego tekstu).
- Zadaż uczniom zapoznanie się z rozdziałem „Dystrybucja kultury” **broszury** Lekcji 13 Filmoteki Szkolnej (s. 17 i 19). Omów z uczniami, z jakimi stereotypami i jak polemizuje „Ostry film zaangażowany” zdaniem Nataszy Korczarowskiej.
- Zadanie dla klas humanistycznych realizujących przedmiot historia sztuki lub dla liceów o profilu artystycznym. Przeczytaj z uczniami **Manifest Artystyczny NON-CAMERA** z 1977 roku. Zadaż pytania: Co was zaciekało w *Manifeście*? Na jakie zalety filmowej twórczości non-camerowej Antonisz zwraca uwagę? Jakie techniki mogą być wykorzystane do odbijania grafik na taśmie filmowej według Antonisza? Na czym polegają te techniki? Dlaczego Antonisz nie jest zwolennikiem używania kamery filmowej i innych sprzętów i technik fotograficznych? Jak za pomocą metody „non-camerowej” można stworzyć ścieżkę dźwiękową filmu? Jakie jakości (walory) są dla Antonisza ważne w twórczości artystycznej? W rozmowie warto wspomnieć o artystycznym wykształceniu Antonisza, który ukończył studia na Wydziale Malarstwa i Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

ĆWICZENIA PRAKTYCZNE

- Po rozszyfrowaniu z uczniami aluzji zawartej w tytule „Polskiej Kroniki Non-Camerowej” przeprowadź w klasie analizę porównawczą animacji Antonisza z przykładowym odcinkiem „Polskiej Kroniki Filmowej”. Ciekawą propozycję sposobu przeprowadzenia takiego ćwiczenia znajdziesz w scenariuszu lekcji Krzysztofa Szewczyka **„Polska Kronika Non-Camerowa Nr. 1»**, reż. Julian Antonisz – **podstawowe pojęcia z zakresu poetyki.**
- Jeśli „Pana Tadeusza...” Antonisza omawiasz na lekcjach języka polskiego jako uzupełnienie omawiania lektury, poproś uczniów, aby podczas drugiej projekcji filmu pracowali z tekstem i zaznaczyli fragmenty, które pojawiają się w filmie (lub jeśli macie możliwość pracowania na komputerach – przekopiowali wyszukane z pomocą opcji Ctrl+F fragmenty z tekstu elektronicznego - np. w serwisie wolnelektury.pl – co z pewnością będzie dla uczniów łatwiejsze). W razie potrzeby zatrzymuj film w intensywnych momentach, aby uczniowie nadążyli z wyszukiwaniem tekstu. Po obejrzeniu filmu i wykonaniu zadania, przeanalizujcie, które fragmenty oryginału zostały w filmie wykorzystane. Dlaczego akurat te? Jakie funkcje dla narracji te fragmenty spełniają? Które ze scen zostały przytoczone tylko w obrazie? Jaki temat zaakcentował Antonisz w wypowiedziach bohaterów? Jak wyglądają ci bohaterowie? Jak przedstawiona została uczta i jej uczestnicy? Jak Antonisz ukazał staropolskie obyczaje? Jakie emocje wywołuje scena polowania? Jaki stosunek do nich mają bohaterowie poematu, a jaki Antonisz? W kogo jeszcze wymierzone

Filmoteka Szkolna

jest ostrze krytyki? Jak zobrazowany został Napoleon Bonaparte – „bóg wojny”? Jako pomoc do omówienia tych tematów możesz wykorzystać wybrane kadry (05:56), (06:18), (07:11), (9:13).

ZADANIA AKTYWIZUJĄCE

- Prezentację przygotowaną w aplikacji Mentimeter (zob. **Pomysły na ćwiczenia – Pisanie i czytanie**) możesz wykorzystać także do tego, by zachęcić wszystkich uczniów do wypowiedzi na temat pierwszych wrażeń po seansie. Atrakcyjna interaktywna forma i zapewnienie anonimowości mogą sprzyjać aktywizacji nieśmiałych lub mniej zaangażowanych uczniów. Ponieważ odpowiedzi – po wpisaniu przez uczniów na telefonach – pojawiają się natychmiast w prezentacji, przygotuj się na różne warianty i style wypowiedzi. W rozmowie na temat wrażeń i odczuć związanych z nietypową poetyką i estetyką sprawdź się slajd typu Word Cloud. Wpisywane przez uczniów hasła pojawią się na ekranie w postaci chmury słów, w której powtarzające się hasła będą zapisane większą czcionką. Po uzyskaniu odpowiedzi, skomentuj z klasą wyniki. Z czego wynikają te wrażenia? Czy taki efekt mógł być przez autora zamierzony?
- Jeśli planujesz seans „Pana Tadeusza...” Antonisza, poprzedź go projekcją „Ostrego filmu zaangażowanego” lub „Polskiej Kroniki Non-Camerowej Nr. 1” – pozwolą one oswoić się ze stylem Antonisza w jego czytelniej humorystycznej wersji. Dzięki temu masz również szansę wywołać efekt zaskoczenia. Po wstępnym omówieniu jednej z tych animacji (najlepiej bez wspomnienia o „Panu Tadeuszu...”), poproś uczniów o wyobrażenie sobie, jak mogłaby wyglądać adaptacja którejś ze szkolnych lektur w wykonaniu Antonisza. Po jaką lekturę mógłby sięgnąć? Na jakie wątki zwróciłby uwagę? Uczniowie mogą omówić wizję w parach lub trójkach. Następnie ich zadaniem będzie szybkie narysowanie wybranej postaci lub sceny z lektury w estetyce pastiszującej styl Antonisza. Po wykonaniu zadania uczniowie pokazują swoje rysunki, a reszta klasy może odgadnąć, do jakiej lektury nawiązują kompozycje. Po takim wprowadzeniu skonfrontuj uczniów z adaptacją „Pana Tadeusza”. Po seansie zapytaj, czy film ich zaskoczył, co było dla nich ciekawe, czym charakter tej adaptacji różni się od innej (innych) im znanych? Czy satyryczny ton ła-two dostrzegalny w animacji Antonisza jest obecny także w „Panu Tadeuszu” Adama Mickiewicza? Które sceny poematu są tego przykładem?

Wykorzystano format analiz filmoznawczych przygotowany na podstawie opracowań British Film Institute.

Organizatorzy:

